

Кузьменко А. О.,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна
kuzunchik@email.ua
<https://orcid.org/0000-0003-1189-1438>

Райлянова В. Е.,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна
vika.ray1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7451-0498>

ЛІНГВІСТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ОПЕРНИХ АРІЙ

Стилістична організація пісенних текстів на сучасному етапі наукових робіт цікавлять багатьох науковців, однак поза увагою залишається стилістична побудова англомовних пісенних оперних текстів, які розкривають „таємниці” свідомості співаків елітарного мистецтва, презентуючи їх у потоці мовлення.

Мовні одиниці, що знаходяться в центрі уваги сучасної лінгвістики, часто розглядаються з синкретичної точки зору, коли йдеться про комплексний підхід до їх вивчення. Вони розглядаються в номінативному та комунікативному аспектах (Корбозерова, 2003; Приходько, 2002).

Особливості тексту і дискурсу вивчали О.О. Потебня (2001), А.М. Приходько (2008), пісенний дискурс привертая увагу І.С. Писіної (2018), Ю.Є. Плотницького (2005), розвідками з функціонування мовлення займалися Л.П. Кучукова (2004), Л.А. Ноздріна (1997), L. Jeffries (1993), L.L. Iofik (1981), що послугувало ґрунтовною теоретичною базою цього дослідження.

Пісенний дискурс (ПД) – це один з основних способів зберігання та передачі культурного спадку багатьох народів, у якому відображаються соціальні настанови, національні бачення, цінності, стереотипи, культурні норми поведінки, які передають із покоління у покоління (Пысіна, 2018, с. 217-218). За Ю.Є. Плотницьким, ПД – це „родове поняття по відношенню до текстів англомовних пісень, що характеризується певними мовними особливостями, які відображають культуру представників тієї чи іншої держави” (Плотницький, 2005, с. 3).

Погоджуючись з А.М. Приходько, який говорить про дискурс в єдності таких параметрів, як середовище, режим і стиль спілкування, вважаючи його родовим поняттям по відношенню до текстів як його видових проявів, а також пропонує розглядати текст як часткове явище, що є конститутивною одиницею дискурсу, а дискурс – як загальне, що є одиницею вищого рівня абстракції, під „патронатом” якої існує потенційно безкінечна кількість конкретних і реальних текстів (він називає їх п-мновиною) (Приходько, 228, с. 38), за конститутивну одиницю пісенного дискурсу приймаємо пісенний текст.

Пісенний текст являє собою один із видів креолізованих текстів, тобто у структуруванні якого поряд з вербальними примінено ще й засоби інших семіотичних кодів (Валгіна, 2003; Анисимова, 2003).

Цікавим для дослідження вбачаємо вивчення оперних арій. Арія – (від італ. *aria*, фр. *air*) – жанр вокальної музики, завершений за побудовою епізод у опері, ораторії або кантаті, що супроводжується мелодикою переважно пісенного складу, що виконується співаком солістом у супроводі оркестру. Цей термін трапляється у західноєвропейській культурі вже у XV ст., а пізніше поширилось країнами (Німеччина, Італія), вже у XVIII ст. вона дісталася Росії та Англії (Келдыш).

Тож об'єктом дослідження послуговували англомовні пісенні тексти оперних арій, а предметом – їх лінгвостилістичне аранжування.

Англомовний пісенний текст за своїм стилістичним оформленням є своєрідним та складним утворенням, оскільки у ньому можуть одночасно бути присутні не лише художньо-поетичні, а й розмовні елементи. Доцільно зазначити, що пісенна композиція є сукупністю поетичних характеристик та стильових ознак, яка не демонструє риси одного стилю в межах одного тексту.

Однією з властивостей мовлення англомовних оперних арій є лінгвостильова характеристика композицій, які характерним є буденний, розмовний стиль, що свідчить про ознаки народності, порозуміння та неофіційну / неформальну бесіду між адресатом та адресантом, а також толерантність і демократичність країн:

*O come, O come, Emmanuel,
and ransom captive Israel,
that mourns in lonely exile here,
until the Son of God appear.
Rejoice! Rejoice! Emmanuel
shall come to thee, O Israel.
O come, Thou Rod of Jesse, free
thine own from Satan's tyranny;
from depths of hell Thy people save,
and give them victory o'er the grave.*

Процеси розмовного стилю англомовних оперних арій багаті на різного роду синтаксичні конструкції, серед яких превалюють імперативні речення, які є рисами діалогізму, займенники та дієслова у формах першої та другої особи, значна кількість звертань, питальні

речення, різного роду спрощення, ускладнення та порушення. Як зазначає Л.П. Кучукова, „пісня може бути зорієнтована індивідуально, масово або невизначено, але, у будь-якому випадку, зберігає адресованість – на зовнішнього реципієнта або на себе. Адресованість, надмірно характерна риса для лірики, яка виражена у мовленнєвих формах діалогу – у другій особі, звертаннях, спонуканнях, питаннях...” (Кучукова, 2004, с. 8).

Однак, англомовні тексти оперних арій стилістично вбирають темпоральне відлуння минулого, оскільки досить розповсюдженим є використання застарілих лексичних одиниць, на кшталт *thine, Thou, Thy, dost ma in.*:

*O Sleep, why dost thou leave me,
why thy visionary joys remove?
O Sleep, again deceive me,
to my arms restore my
wand'ring love!*

Також, досить варіабельними є стилістичні фігури, які налічуються в англомовних оперних аріях. Стилiстичні фігури – це засіб виразності, заснований на поєднанні мовних одиниць у тексті (Матвеева, 2013, с. 144-146), що відбиває специфічний спосіб побудови самого мовлення. Вони поділяються на фігури думки (*figurae sententifrum schemata*) та фігури слова (*figurae verbotum*) (Копнина, 2001, с. 576) та охоплюють чотири класи, актуальні для природних мов: фігури едичії, фігури субституції, фігури елімінації та фігури позиціонування.

Спостереження показали, що для англомовних оперних арій домінантами є два перші типи стилістичних фігур – фігури едичії (епітет та ампліфікація) та фігури субституції (гіпербола, метафора, персоніфікація та порівняння).

Фігури едичії (додавання), пов'язані з прийомами поєднання значень одиниць одного або різних рівнів (Брандес, 2004, с. 375).

Незначні об'єкти буденного життя стають цікавими та незвичними для адресата шляхом використання епітетів, які є художнім визначенням предмета, об'єкта, явища, процесу, ситуації, що виокремлює, підкреслює, посилює існування ознаки предмета, яка може повторювати чи оновлювати певне значення слова (Павшук, 2004, с. 20). Звичні речі епітет ніби повертає нам іншою стороною, змушує їх оцінити по-новому, дозволяє помітити прекрасне у простому: *The Soldier tir'd, of hostile arms, the brazen trumpet, a falling snow, the greatest gift, healing light, heav'nly home, the long night's, healing light, heav'nly home, the long night, glorious majesty, new love, the last rose, the shining circle, the gems drop, the bleak world, The bright Sun, sweet rays, agonizing thought, thickest veil, The tuneful voice, humble strains, The drooping wings:*

*O thou bright Sun! How sweet thy rays
to health, and liberty! But here, alas,
they swell the agonizing thought of shame,
and pierce my soul with sorrows yet unknown.*

*With darkness deep, as is my woe,
hide me, ye Shades of Night;
your thickest veil around me throw,
conceal'd from human sight.
Or come thou, Death, thy victim save,
kindly embosom'd in the grave.*

Відмінною ознакою епітетів у оперних аріях є певна чарівність та омріяність. Світ подається як казковість, де все має налаштоване позитивне має світле, яскраве забарвлення, а негативне – темінь та глибинність. Епітети характеризують предмети, об'єкти, явища, описувані в англомовних оперних аріях, якоюсь індивідуально-неповторною ознакою, надають їм живописності, розгортають потаємний смисл, наділять піднесеним емоційним настроєм. Епітет сприяє карбуванню в її уяві специфічних властивості описуваного найвлучнішим чином.

Поряд із цим посилення виразності в оперних аріях здійснюється за допомогою ампліфікації – накопиченням одноманітних висловлень, що реалізується збігом синонімів, антитез або може набувати вигляду градації (Матвеева, 2010, с. 18). Мова оперних арій сповнена прикметниковою ампліфікацією, а саме на позначення кольорів та відтінків:

*Green and silver, red and gold
and a story born of old,
truth and love and hope abide,
this Christmastide.
Holly, ivy, mistletoe
and the gently falling snow,
truth and love and hope abide,
this Christmastide.
From a simple ox's stall
came the greatest gift of all,
truth and love and hope abide,
this Christmastide.*

Варто зауважити з наведеного вище матеріалу, що ампліфікаційна низка в англомовних оперних аріях переважно трапляється у межах доменів Почуття та Віра.

Не рідким випадком є використання повторів, а саме анафори:

*'Tis the last rose of summer,
Left blooming alone;
All her lovely companions
Are faded and gone;
No flower of her kindred,
No rosebud is nigh,
To reflect back her blushes,
Or give sigh for sigh.
та протилежної до неї - епіфори:
Green and silver, red and gold*

*and a story born of old,
truth and love and hope abide,
this Christmastide.
Holly, ivy, mistletoe
and the gently falling snow,
truth and love and hope abide,
this Christmastide.
From a simple ox's stall
came the greatest gift of all,
truth and love and hope abide,
this Christmastide.*

Як анафора, так і епіфора покликані наголосити на певному явищі, хоча в англomовних оперних аріях спостерігаємо таку закономірність, що анафора наголошує на розгалуженні *No flower, No rosebud*, в той час як епіфора підкреслює єдність і угруповання *truth and love and hope abide, this Christmastide*.

Тож, стилістична едичія спрямована на зображення чарівного та містичного з подихом омріяності. Натомість просторіччя з використанням вигуків, імперативу, скорочених форм посилюють буденність життя. Усі стилістичні прийоми едичії спрямовані на більш емоційне насичення реалій людського буття в англomовних пісенних текстах оперних арій.

Фігури субституції (заміни) поділяються на фігури кількості та фігури якості (Копнина, 2001, с. 210-214). Мова англomовних оперних арій насичена поширеністю фігур якості, де превалює саме персоніфікація.

Англomовним оперним аріям перш за все характерна персоніфікація (уособлення) – стилістична фігура, що дає уявлення про яке-небудь поняття чи явище шляхом зображення його у вигляді живої особи, наділеної властивостями цього поняття. Персоніфікація – презентація природних явищ, людських якостей, понять в образі людини.

Під „вплив” персоніфікації потрапляють не лише об’єкти, відомості про які накопичено в домені Почуття:

*Love is where you find it,
don't be blind, it's
all around you, everywhere!
Take it, take a chance now,
for romance now,
tell a someone that you care.
Spring love comes upon you,
when it's gone you feel despair.
Soon though,
in the moonglow,
you'll find that a new love is there!
...
It may hide from you for a while,*

*it may come tonight in a smile!
And the flame of a new love
in the arms of a new love
soon turns you to fire! ...*

Персоніфікація є чи не найголовнішим прийомом оперних арій, адже все, що оспівуване почуття любові, сповнено людськими вміннями та можливостями. Уособлення відбувається на тлі виконання тих видів діяльності, які людина спроможна виконувати власноруч, і саме ці дії в оперних аріях „перекладають” на оточуюче середовище.

Таким чином, стилістичні фігури додавання та субституції підкреслюють в англомовних оперних аріях емоційність думки і гостроту сприйняття навколишнього світу мовцем.

Підсумовуючи, у англомовних пісенних текстах оперних арій рисами діалогізму переважно виступають вигуки, імперативні речень, вживання дієслів у першій та другій особі, звертання, зміщення персональності. Ознакою оперних арій слугують також застарілі слова – архаїзми, а також певні стилістичні фігури, серед яких домінують епітети, ампліфікація, анафора та епіфора, персоніфікація. Перспективним вбачаємо дослідження синтаксичної специфіки у побудові англомовних текстів оперних арій.

Список використаної літератури

- 1. Корбозерова Н. М.** Передумови для змін у мові та мовленні. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2003. С. 244–250.
- 2. Приходько А. М.** Складносурядне речення в сучасній німецькій мові. Запоріжжя: ЗДУ, 2002. 292 с.
- 3. Пысина И. С.** Языковые особенности молодежного англоязычного дискурса. *Мир языков: ракурс и перспективы*. Минск: БГУ, 2018. С. 213–220.
- 4. Плотницкий Ю. Е.** Лингвистические и лингвокультурные характеристики англоязычного песенного дискурса: автореф. дисс. канд. филол. н.: 10.02.04. Самара, 2005. 21 с.
- 5. Приходько А. М.** Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем’єр, 2008. 332 с.
- 6. Валгина Н. С.** Теория текста. М.: Логос, 2003. 280 с.
- 7. Анисимова Е. Е.** Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов). М.: Академия, 2003. 128 с.
- 8. Келдыш Ю. В.** Ария. Музыкальная энциклопедия. URL: <https://www.dic.academic>.
- 9. Crystal D.** English as a Global language. *CUP*. 1997. 165 p.
- 10. Кучукова Л. П.** Грамматическая характеристика народно-песенного лирического дискурса: автореф. канд. филол. н. Тверь, 2004. 18 с.
- 11. Матвеева Е. А.** Лексический повтор в рекламном тексте: особенности использования, стилистические возможности. *Омский научный вестник*. Омск: ОмскийГУ, 2013. №3 (119). С. 144–146.
- 12. Копнина Г. А.** Конвергенция стилистических фигур в современном русском литературном языке: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. „Русский язык”. Красноярск, 2001. 289 с.
- 13. Брандес М. П.** Стилистика текста. Теоретический курс. М.: Прогресс-Традиция; ИНФРА-М, 2004.

416 с. **14. Павшук А. В.** Языковая природа и функции эпитета в художественном тексте (на материале романа Асорина „Воля”): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.05 „Романские языки”. М., 2007. 21 с. **15. Матвеева Т. В.** Полный словарь лингвистических терминов. Ростов-на-Дону: Феникс, 2010. 562 с. **16. Ноздрин Л. А.** Взаимодействие грамматических категорий в художественном тексте: на материале нем. яз.: автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.19. М.: МГПИИЯ им. Мориса Тореза, 1997. 40 с. **17. Iofik L. L.** Readings in the Theory of English Grammar. Leningrad, 1981. P. 47–50. **18. Кузьменко А. О.** Лінгвоспецифічні властивості інфантичних віршованих текстів (на матеріалі англійських творів для дітей дошкільного віку): дис. ... канд. філол. н.: 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 290 с. **19. Потебня О.** Думка й мова. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2001. 832 с. **20. Jeffries L.** The Language of Twentieth-Century Poetry. L.: The Macmillan Press, 1993. 178 p.

References

1. Korbozerova, N. M. (2003). Peredumovy dlia zmin u movi ta movlenni [Background of changes in language and speech]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu – Language and concept world pictures*, 244-250 [in Ukrainian]. **2. Prykhodko, A. M.** (2002). Skladnosuriadne rechennia v suchasni nimetskii movi [Complex sentence in modern German]. Zaporizhzhia: ZDU [in Ukrainian]. **3. Pysina, I. S.** (2018). Yazykovye osobennosti molodezhnogo angloyazychnogo diskursa [Language peculiarities of young’s English discourse]. *Mir yazykov: rakurs i perspektivy – The world of languages: foreshortening and perspective*, 213-220. Minsk: BGU [in Russian]. **4. Plotnickij, Yu. E.** (2005). Lingvisticheskie i lingvokulturnye harakteristiki angloyazychnogo pesennogo diskursa [Linguistic and lingvocultural characteristics of English song discourse]. *Extended abstract of candidate’s thesis*. Samara [in Russian]. **5. Prykhodko, A. M.** (2008). Kontsepty i kontseptosystemy v kohnityvno-dyskupsyvni paradymi linhvistyky [Concepts and concept systems in cognitive-discourse paradigm of linguistics]. Zaporizhzhia: Premier [in Ukrainian]. **6. Valgina, N. S.** (2003). Teoriya teksta [Text theory]. M.: Logos [in Russian]. **7. Anisimova, E. E.** (2003). Lingvistika teksta i mezhkulturnaya kommunikaciya (na materiale kreolizovanyh tekstov) [Linguistics of text and crosscultural communication (on the material of kreolized texts)]. M.: Akademiya [in Russian]. **8. Keldysh, Yu. V.** Ariya [Ariya]. *Muzykal'naya enciklopediya – Music encyclopedia*. Retrieved from <https://www.dic.academic> [in Russian]. **9. Crystal, D.** (1997). English as a Global language. *CUP*. **10. Kuchukova, L. P.** (2004). Grammaticheskaya harakteristika narodno-pesennogo liricheskogo diskursa [Grammar characteristics of folk song lyrics discourse]. *Extended abstract of candidate’s thesis*. Tver' [in Russian]. **11. Matveeva, E. A.** (2013). Leksicheskij povtor v reklamnom tekste: osobennosti ispol'zovaniya, stilisticheskie vozmozhnosti [Lexical repetition in advertisement text: peculiarities of usage, stylistic possibilities]. *Omskij*

nauchnyj vestnik – Omsk scientific bulletin, 3 (119), 144-146. Omsk: OmskijGU [in Russian]. **12. Koptina, G. A.** (2001). Konvergenciya stilisticheskikh figur v sovremennom russkom literaturnom yazyke [Stylistic figure convergence in modern literary russian]. *Candidate's thesis*. Krasnoyarsk [in Russian]. **13. Brandes, M. P.** (2004). Stilistika teksta. Teoreticheskij kurs [Text stylistics. Theoretical course]. M.: Progress-Tradiciya; INFRA-M [in Russian]. **14. Pavshuk, A. V.** (2007). Yazykovaya priroda i funkcii epiteta v hudozhestvennom tekste (na materiale romana Asorina „Volya”) [The linguistic nature and functions of an epithet in a literary text (based on the material of Azorin's novel „Will”]. *Extended abstract of candidate's thesis*. M. [in Russian]. **15. Matveeva, T. V.** (2010). Polnyj slovar' lingvisticheskikh terminov [Full vocabulary of linguistic terms]. Rostov-na-Donu: Feniks [in Russian]. **16. Nozdrina, L. A.** (1997). Vzaimodejstvie grammaticheskikh kategorij v hudozhestvennom tekste: na materiale nem. yaz. [Interaction of grammatical categories in a literary text: on the material of the German language]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. M.: MGPIYA im. Morisa Toreza [in Russian]. **17. Iofik, L. L.** (1981). Readings in the Theory of English Grammar. (pp. 47-50). Leningrad. **18. Kuzmenko, A. O.** (2017). Lihvospetsyifichni vlastyivosti infantychnykh virshovanykh tekstiv (na materialі anhlomovnykh tvoriv dlia ditei doshkilnoho viku) [Linguospecific peculiarities of Infant rhymed texts (on the material of English compositions for preschoolers)]. *Candidate's thesis*. Zaporizhzhia [in Ukrainian]. **19. Potebnia, O.** Dumka y mova. Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky XX st. [Thought and language. Antology of world literature and critical thought of XX century]. Lviv: Litopys [in Ukrainian]. **20. Jeffries L.** (1993). The Language of Twentieth-Century Poetry. L.: The Macmillan Press.

Кузьменко А. О., Райлянова В. Е. Лінгвістичні властивості англомовних оперних арій

У статті розглянуто співвідношення дискурсу та тексту, а також пісенного дискурсу та пісенного тексту. Визначено місце і роль стилю оперної арії у світовій культурі (музикальній культурі). Об'єктом дослідження – англомовні пісенні тексти оперних арій, а предмет – їх стилістичне аранжування. З'ясовано ознаки діалогізму в англомовних пісенних текстах оперних арій: вживання вигуків, першої та другої особи займенників та дієслів, імперативних конструкцій та звертань. Досліджено, що значну стилюформлюючу роль відіграють стилістичні прийоми едиції та субституції. Стилістична едиція спрямована на зображення чарівного та містичного з подихом омріяності. Натомість просторіччя з використанням вигуків, імперативу, скорочених форм посилюють буденність життя. Усі стилістичні прийоми едиції спрямовані на більш емоційне насичення реалій людського буття в англомовних пісенних текстах оперних арій. Персоніфікація є чи не найголовнішим прийомом оперних арій, адже все, що оспівуване почуття любові, сповнено людськими вміннями та можливостями. Стилістичні фігури

додавання та субституції підкреслюють в англомовних оперних аріях емоційність думки і гостроту сприйняття навколишнього світу мовцем.

Ключові слова: пісенний дискурс, пісенний текст, стилістичні прийоми, оперна арія.

Кузьменко А. А., Райлянова В. Э. Лингвостилистические свойства англоязычных оперных арий

В статье рассмотрено соотношение дискурса и текста, а также песенного дискурса и песенного текста. Определено место и роль стиля оперной арии в мировой культуре (музыкальной культуре). Объектом исследования стали англоязычные песенные тексты оперных арий, а предмет – их стилистическое аранжирование. Выяснено признаки диалогизма в англоязычных песенных текстах оперных арий: употребление междометий, первого и второго лица местоимений и глаголов, императивных конструкций и обращений. Доказано, что значительную стилиформирующую роль играют стилистические приемы эдиции и субституции. Стилистическая эдиция направлена на изображение волшебного и мистического с придыханием воображаемого. Зато просторечия с использованием междометий, императива, сокращенных форм усиливают обыденность жизни. Все стилистические приемы эдиции направленные на более эмоциональное насыщение реалий человеческого бытия в англоязычных песенных текстах оперных арий. Персонафикация является едва ли не главным приемом оперных арий, ведь все, что воспевается о чувстве любви, наполнено человеческими умениями и возможностями. Стилистические фигуры добавления и субституции подчеркивают в англоязычных оперных ариях эмоційність думки і гостроту сприйняття навколишнього світу мовцем.

Ключевые слова: песенный дискурс, песенный текст, стилистические приемы, оперная ария.

Kuzmenko A. O., Railianova V. E. Lingvostylistic features of the English language opera aria

The article deals with the relationship between discourse and text, as well as song discourse and song text. The place and role of the style of the opera aria in the world culture (musical culture) has been determined. The object of the study is the English-language song texts of opera arias, and the subject is their stylistic arrangement. The signs of dialogism in the English-language song texts of opera arias are clarified: the use of interjections, the first and second person of pronouns and verbs, imperative constructions and addresses. It has been proven that stylistic means of addition and substitution play a significant role in style. The stylistic addition is aimed at depicting the magical and mystical with a breath of the imaginary. On the other hand, vernacular using interjections, imperatives, abbreviated forms reinforce the ordinariness of life. All stylistic techniques of addition are aimed at more emotional saturation of the realities of human existence in the English-language song texts of opera arias. Personification is perhaps the main

technique of opera arias, because everything that is sung about the feeling of love is filled with human skills and capabilities. Stylistic figures of addition and substitution in the English-language opera arias emphasize the emphatic nature of thought and the acuteness of the speaker's perception of the world around him.

Key words: song discourse, song text, stylistic devices, opera aria.

Стаття надійшла до редакції – 05.05.2021 р.

Стаття прийнята до друку – 07.05.2021 р.

Рецензент – к. філ. н., доц. Вуколова К. В.